

REPUBLIKA HRVATSKA

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom

Zagreb, 1. travnja 2022. godine

Priopćenje povodom Svjetskog dana svjesnosti o autizmu

Svake godine se 2. travnja diljem svijeta obilježava Dan svjesnosti o autizmu, kompleksnom razvojnom poremećaju čiji je specifičan uzrok još uvjek nepoznat, a na svjetskoj razini na 10.000 novorođenih zahvaća četvero do petero djece.

Prema posljednjim podacima HZJZ-a iz rujna 2021. godine na području Republike Hrvatske registrirano je 3.648 osoba s poremećajem iz autističnog spektra, što čini 0,6% ukupnog broja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj. Autizam je specifičan poremećaj i oblik invaliditeta koji zahtijeva nekonvencionalan pristup, kako u smislu odgojno-obrazovnog programa, edukacijskog i rehabilitacijskog tretmana, tako i u smislu potrebe za uspostavom cjelovitog sustava zaštite koji podrazumijeva usku suradnju različitih resora posebice zdravstva, socijalne skrbi te odgoja i obrazovanja.

Unatoč brojnim inicijativama pravobraniteljice za osobe s invaliditetom adresiranim prema svim razinama državne vlasti od osnutka pravobraniteljstva za osobe s invaliditetom, kao i apelima udrugama za zaštitu prava osoba s poremećajem iz spektra autizma, roditelja i članova obitelji djece i osoba sa spomenutim oblikom invaliditeta, resorna ministarstva u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave nisu ni danas nakon 20 godina uspjeli dogоворiti i implementirati cjelokupni sustav zaštite i podrške usmjeren na odgojno-obrazovne, socijalno-zdravstvene i rehabilitacijske potrebe djece, mlađih i odraslih s autizmom na cijelom prostoru Republike Hrvatske.

Zbog propusta sustava i inercije svih razina vlasti, generacije osoba s autizmom u Hrvatskoj rađaju se i žive bez pravovremene rane intervencije, bez dostatnih socijalnih usluga boravka i smještaja za one kojima je on potreban, nedostupna im je specijalizirana i multidisciplinarna zdravstvena skrb posebice ona u području mentalnog zdravlja, a nije im prilagođen ni redovni obrazovni sustav. Postojeći Centri za autizam u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku nisu odgovarajuće organizirani, nedostaju im stručnjaci, a za odrasle osobe nisu razvijene usluge koje bi im omogućile život u zajednici.

Neprepoznavanje specifičnosti problematike i otpori sustavnim rješenjima na najvišoj razini državne vlasti doveli su do toga da kvaliteta života osoba s autizmom u Hrvatskoj zaostaje za onom u razvijenijim zemljama i oni ne mogu razviti svoje pune potencijale već ih se učestalo hospitalizira na psihijatrijskim odjelima, a kad se njihove obitelji više ne mogu brinuti o njima smještava u ustanove kao jedino preostalo rješenje.

Svi pokušaji da se problemu autizma pristupi cjelovito i na društveno odgovoran način svedeni su na određene dogovore, prijedloge, osnivanja međuresornih skupina, sastanke ministara, potpisivanje sporazuma, humanitarne akcije, ali bez konkretnog učinka i aktivnosti kojima bi se realiziralo ono što je potrebno. Nakon što na Dan svjesnosti o autizmu s hrvatskih trgova u zrak odlete plavi baloni i iznova poslušamo obećanja državnih i lokalnih dužnosnika o izgradnji

potrebnog sustava, preostaje nam nadati se da utrošeno vrijeme i energija nisu bespovratno izgubljeni i da će makar buduće generacije osoba s autizmom i njihove obitelji dobiti potrebnu podršku koja je usmjerena na zaštitu a ne na kršenje njihovih ljudskih prava.

**Anka Slonjšak,
pravobraniteljica za osobe s invaliditetom**